

нов України дозволив нам встановити наявність рідкісних алелей досліджуваних маркерів та їх комбінації, характерних лише для сортів Полтавської селекції. Це свідчить про унікальність селекційного матеріалу озимої пшениці в Полтавському селекцентрі, який був створений та отселектований в складних та мінливих умовах нашого регіону.

Список використаної літератури:

1. Сиволап Ю. М. Вариабельность и специфичность геномов сельскохозяйственных растений / Ю.М. Сиволап, Кожухова Н.Э., Календарь Р.Н. Одесса «Астропринт», 2011. 335 с.
2. Гончаров Н. П. Методические основы селекции растений. / Н. П. Гончаров, П. Л. Гончаров. -Новосибирск. -Изд. «Гео», 2009. – 423 с.
3. Чесноков Ю. В. Генетические ресурсы растений и современные методы ДНК-типирования. / Ю. В. Чесноков. -Санкт-Петербург, 2007. -80 с.
4. Röder M. S. A microsatellite map of wheat. / M. S. Röder, V. Korzun, K. Wendehake, J. Plaschke, M. H. Tixier, P. Leroy, M. W. Ganal. // Genetics. -1998. -149. –P. 2007-2023.

УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ГРУПИ СТИГЛОСТІ

**Білявська Л. Г.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Тукало А. Ю.,**

«Магістр» 1 року навчання, факультету агротехнологій та екології

Збільшення виробництва сої – це найбільш швидкий шлях вирішення продовольчої програми з формування ресурсів рослинного білка та олії й підвищення рівня життя людей. На сьогодні, соя є універсальною культурою, яку широко використовують на кормові, харчові, медичні цілі, а також у багатьох інших галузях промисловості [1]. Культура поєднує цінні властивості як для людства, так і для агроєкосистеми: насіння містить білку - 30-55%, жиру - 13-26% жиру, крохмалю - 20-32%, а її симбіотичний комплекс – фіксує і нагромаджує атмосферний азот. Розкриття потенціалу культури сої залежить від продуктивності сортів, складових технологій вирощування та ґрунтово-кліматичних умов [2].

Правильний вибір сорту – одна з вирішальних умов одержання максимального врожаю. У кожному господарстві потрібно вирощувати два-три сорти, що різняться тривалістю вегетаційного періоду, стійкістю проти хвороб, шкідників і несприятливих факторів середовища. Тому, актуальним завданням при підборі сорту сої є визначення його потенціалу, періоду вегетації для регіону вирощування з необхідним якісним вмістом насіння [4].

Метою досліджень було вивчення продуктивності сортів сої різних груп стиглості в умовах лівобережного Лісостепу України.

Досліди проводилися на дослідному полі ПДАА НДГ «Ювілейний». Тип ґрунту - чорнозем опідзолений. Кислотність ґрунту (рН) в межах 5,6-6,2. Потужність гумусового горизонту досягає 13-28 см. Запаси азоту в орному шарі – 92-93%, рухомого P_2O_5 – 9,7; обмінного калію 10,1 мг/екв. на 100 г. ґрунту. Вміст гумусу (по Тюріну) в верхньому шарі ґрунту 0-20 см складає 3,07-3,63%. Запаси рухомих форм поживних речовин наступні: доступного фосфору й рухомого калію (за Чіріковим) відповідно 8-9 і 10-11 мг в 100 г повітряно-сухого

грунту. Клімат - помірно-континентальний з недостатнім зволоженням, холодною зимою і жарким літом.

Об'єктом досліджень були сорти сої 3-х груп стиглості: ранньостиглі (Юг-30, Фаетон, Харківська 708, Чернівецька 8), середньоранні (Юг-40, Сонячна, 4. Чернівецька 9) і середньостиглі (Витязь-50, Деймос, Вінні). За контроль прийняті національні стандарти – Юг-30, Юг-40 і Витязь-50. Повторність – трьохкратна. Площа дослідної ділянки складала 10 м². Попередником сої в досліді була пшениця. Закладка польового досліді, проведення спостережень і обліків здійснювали відповідно загальноприйнятих методик.

Результати досліджень обробляли дисперсійним, кореляційним і регресійним методами з використанням програм Windows 95/98: Excel 7.0 та Statistica 6,0 [3].

Аналіз групи скоростиглих сортів показав, що найкоротший вегетаційний період мав сорт Юг-30 – 100 діб. Найдовший вегетаційний період був у сорту Чернівецька 8 – 109 діб, що на 9 діб більше ніж у стандарті. В групі середньоранніх сортів вегетаційний період сорту Юг-40 становив – 116 діб (стандарт), у сорту Чернівецька 9 - 117 діб. Найбільший вегетаційний період спостерігали у сорту Сонячна – 118 діб.

Сорти середньостиглої групи відрізнялися тривалим вегетаційним періодом - 124 доби (стандарт) і 130 діб у сорту Вінні.

При визначенні ступеню вилягання сортів зроблено наступні висновки: скоростиглі - вилягання не зафіксовано; середньоранні – в середньому 1-2 балів; середньостиглі - середній показник - 3 бали.

Аналіз даних маси 1000 насінин показав збільшення кількісного показника із подовженням вегетаційного періоду – від 110 г у скоростиглих до 170-180 г у і середньостиглих.

Крупність насіння та скоростиглість культури мали певний вплив на формування урожайності, яка змінювалась в межах – від 1,85 до 2,72 т/га в розрізі досліджуваних сортів.

Найбільш врожайними сортами сої у групі скоростиглих були Юг-30 та Чернівецька 8, які формували врожайність насіння відповідно 2,03 та 2,12 т/га; серед групи середньоранніх сортів сої – Юг-40 - 2,14 т/га; серед групи середньостиглих сортів – сорт Деймос та Вінні врожайність яких відповідно становила 2,72 та 2,75 т/га.

Вище приведені дані свідчать про необхідність ретельного підбору сорту для конкретних умов з метою вибору найбільш врожайних в межах групи стиглості.

Список використаних джерел

1. Бабич А.О. Кормові і білкові ресурси світу / А.О. Бабич// – К.: Аграрна наука, 1996. – 822 с.
 2. Бабич А.О. Сучасне виробництво і використання сої/ А.О. Бабич// – К.: Урожай, 1993. – 429 с.
 3. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований) / Б.А. Доспехов // 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Колос, 1973. – 336 с.
 4. Лещенко А.К. Соя / А.К. Лещенко// Зернові бобові культури. – К.: Державне видавництво сільськогосподарської літератури Української РСР, 1956. – С. 75-119.
-